

Handling 2021 nr 11

Revidering av Göteborgs Stads riktlinje för krishantering

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 23 november 2020 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Göteborgs Stads reviderade riktlinje för krishantering, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Göteborg den 27 januari 2021
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-11-23

Diarienummer 1462/20

Handläggare

Anders Frelek, Jacob Throfast

Telefon: 031-368 00 47

E-post: anders.frelek@stadshuset.goteborg.se

Revidering av Göteborgs Stads riktlinje för krishantering

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Göteborgs Stads reviderade riktlinje för krishantering, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Sammanfattning

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) samt överenskommelse mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) styr arbetet med krisberedskap i kommunerna.

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap anger bland annat att kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser.

Denna riktlinje motsvarar detta uppdrag när det gäller den styrning som behöver fastställas av kommunfullmäktige.

Syftet med Göteborgs Stads riktlinje för krishantering är att nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god förmåga att hantera krissituationer.

Riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs för att bedriva samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Riktlinjen är inte ett praktiskt stöd vid hantering av händelser. För detta ska varje nämnd och styrelse ta fram sin egen planering baserat på riktlinjen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Riktlinjen förtydligar och preciserar uppgifter i lag och överenskommelse samt från nuvarande riktlinje för krisberedskap och krishantering och innehåller få tillkommande uppgifter.

De tillkommande uppgifterna avser planeringsinriktningen att nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att förvaltningens/bolagets krisledningsorganisation ska ha en uthållighet för att kunna lösa sina uppgifter dygnet runt i sju dygn. Detta ska ses som en förmåga som genom planering, utbildning och övning ska åstadkommas på bästa möjliga sätt med befintlig resurs.

På motsvarande sätt gäller att nämnder och bolagsstyrelser som bedriver samhällsviktig verksamhet bör ha tillgång till en alternativ ledningsplats för förvaltningen/bolaget. Denna förmåga ska skapas genom att använda befintliga resurser eller genom att använda en annan befintlig resurs inom staden och ska inte innebära några stora kostnader. Möjligen mindre kostnader för att de alternativa ledningsplatserna ska ha ändamålsenlig teknik. Denna planering ska också genomföras gemensamt i staden genom en åtgärd i *Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023*.

Stadsledningskontorets bedömning är att det planerings- och förberedelsearbete som behövs för att motsvara riktlinjens krav kan åstadkommas med motsvarande ekonomiska resurser som tidigare.

Riktlinjens förtydliganden om planeringsförutsättningar och fokus på ett utökat samarbete inom staden bedöms leda till ett kostnadseffektivt arbete med krisberedskap.

Den ekonomiska, ekologiska och sociala dimensionen ingår i målen för samhällets krisberedskap som är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa, värna grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Den förmåga för att hantera samhällsstörningar som skapas genom riktlinjen syftar i förlängningen till att begränsa konsekvenserna för människor, miljö och ekonomi när en extraordinär händelse inträffar.

Stadsledningskontorets bedömning för samtliga dimensioner är att riktlinjen som sådan varken har en negativ eller positiv inverkan på dimensionerna men att den förmåga som skapas kan begränsa de negativa konsekvenser som en inträffad händelse kan ha på samtliga dimensioner.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner utöver det som redovisas under *ekonomisk dimension*.

Bilagor

1. Riktlinje krisberedskap och krishantering.
2. Förslag till reviderad Göteborgs Stads riktlinje för krishantering.

Ärendet

Kommunfullmäktige ska anta Göteborgs Stads reviderade riktlinje för krishantering som ersätter nuvarande Riktlinje krisberedskap och krishantering vilken beslutades av kommunfullmäktige 2016-04-21, § 21, Dnr 0545/16.

Beskrivning av ärendet

I LEH framgår att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Kommunernas arbete med krisberedskap är utifrån LEH preciserat i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* som tecknats mellan MSB och SKR.

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap anger bland annat att kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska enligt överenskommelsen innehålla:

- Hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser.
- Hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning.
- Vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.

Denna riktlinje motsvarar detta uppdrag när det gäller den styrning som behöver fastställas av kommunfullmäktige.

Syftet med Göteborgs Stads riktlinje för krishantering är att nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god förmåga att hantera krissituationer.

Riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs för att bedriva samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Riktlinjen är inte ett praktiskt stöd vid hantering av händelser. För detta ska varje nämnd och bolagsstyrelse ta fram sin egen planering baserat på riktlinjen.

För vissa scenarier som kräver specifik planering kommer riktlinjen att kompletteras med särskilda styrande dokument.

Nämnders och bolagsstyrelsers förmåga till krishantering ska dimensioneras utifrån ansvarsområde, verksamhetens risker och den samhällsviktiga verksamhet som nämnden/bolagsstyrelsen bedriver. Det betyder att det kommer att finnas en variation mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser när det gäller hur omfattande planerings- och förberedelsearbetet behöver vara för att uppnå en god förmåga.

Nuvarande riktlinje ersätts av plan och riktlinje

Nya riktlinjen handlar endast om krishantering och vilken förmåga som ska finnas när händelser inträffar. Den handlar inte om det förebyggande och förberedande arbetet avseende krisberedskap. Det som i nuvarande riktlinje styr arbetet med krisberedskap återfinns nu i *Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023*. Där är stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar och vilka uppgifter som ankommer på kommunen inom dessa områden utförligt beskrivet med ansvar, inriktning och prioriterade åtgärder för att utveckla krisberedskapen.

Skillnader mellan nuvarande riktlinje och den nya avseende krishantering

Den nya riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs för att bedriva samverkan och ledning vid samhällsstörningar. Den anger också vilken typ av lokaler och teknisk utrustning som ska finnas. Innehållet motsvarar det som överenskommelsen om kommunernas krisberedskap anger att kommunens ”plan för hantering av extraordinära händelser” ska innehålla.

Den nuvarande riktlinjen för krisberedskap och krishantering innehåller krav på förvaltningar och bolag men styr framförallt vad stadsledningskontoret ska göra för att hantera extraordinära händelser. En utgångspunkt i arbetet med den nya riktlinjen har varit att den utförligare ska redogöra för vad som gäller för nämnder och bolagsstyrelser och vad som särskilt gäller för kommunstyrelsen.

Den nya riktlinjen skapar därigenom tydligare styrning inom området.

Ytterligare en förändring jämfört med nuvarande riktlinje är att de fyra lägena för krishantering är borttagna. Det är behovet som uppstår vid en samhällsstörning som ska styra agerandet och i den nya riktlinjen finns en utförlig beskrivning av stadens organisation för att hantera samhällsstörningar. Den handlar i korthet om att händelser antingen kan hanteras i ordinarie organisation eller att de kan medföra att förvaltningen/bolaget behöver aktivera sin krisledningsorganisation. På motsvarande sätt hanteras händelser av den ordinarie politiska beslutsstrukturen förutom vid sådana extraordinära händelser som medför att krisledningsnämnden behöver aktiveras för ett snabbt och samordnat beslutsfattande.

Särskilda möjligheter vid extraordinära händelser

Den nya riktlinjen beskriver ansvar och delegation för att hantera de särskilda undantag om krisledningsnämnd, bistånd mellan kommuner och regioner samt stöd till enskild som regleras i LEH.

När det gäller krisledningsnämnden finns den beskriven kopplat till stadens organisation för att hantera samhällsstörningar och i en bilaga till riktlinjen finns utförligare beskrivning av det ansvar och mandat som krisledningsnämnden har enligt LEH.

Krisledningsnämndens uppdrag och verksamhetsformer kommer att framgå utförligare i krisledningsnämndens reglemente. De mer detaljerade beskrivningarna av hur ordföranden i krisledningsnämnden informeras och hur nämnden sammankallas och genomför sammanträden kommer att beskrivas i stadsledningskontorets krisledningsplan. Arbetet med att revidera krisledningsnämndens reglemente och att ta fram stadsledningskontorets krisledningsplan bedöms vara klart första kvartalet 2021.

I riktlinjen anges också att stadens fyra socialnämnder får ansvaret för möjligheten att ge stöd till enskild som drabbats av en extraordinär händelse och att kommunstyrelsen ansvarar för bistånd mellan kommuner och regioner vid extraordinära händelser.

Geografiskt områdesansvar

I LEH anges att kommunen inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid ska verka för att:

- olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet

- de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas
- informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

Det geografiska områdesansvaret har tidigare inte varit preciserat i stadens styrande dokument. Ansvaret tydliggörs nu i *Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023* när det gäller planerings- och förberedelsearbetet och i riktlinjen när det gäller åtgärder under en extraordinär händelse. I de styrande dokumenten blir det nu tydligt att kommunstyrelsen har det övergripande geografiska områdesansvaret och att nämnder och bolagsstyrelser ska medverka i stadens utövande av det geografiska områdesansvaret.

Stadsledningskontorets bedömning

Syftet med Göteborgs Stads riktlinje för krishantering är att nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god förmåga att hantera krissituationer.

Riktlinjens förtydligande av det geografiska områdesansvaret och formerna för samarbete är en bra förutsättning för att utveckla förmågan till samverkan inom staden och med andra aktörer inom det geografiska området.

Kriskommunikation är en viktig del av krishanteringen vilket framgår av riktlinjen. Det pågår ett arbete med att revidera stadens riktlinje för kriskommunikation som kommer precisera den ytterligare styrning som behövs inom området kriskommunikation.

Denna riktlinje tas upp för beslut samtidigt som *Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023*. Riktlinjen ställer krav på nämnders och bolagsstyrelseras krishantering och planen beskriver det förebyggande och förberedande arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Båda dokumenten ska finnas utifrån styrning i lag och överenskommelse. Riktlinjen är en del av den ”plan för hur kommunen ska hantera extraordinära händelser” som enligt LEH ska fastställas för varje ny mandatperiod och planen ska tas fram utifrån krav i överenskommelsen om kommunernas krisberedskap.

Stadsledningskontorets bedömning är att båda dokumenten är viktiga för att uppnå en god förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar.

Ett viktigt nästa steg är att varje nämnd och bolagsstyrelse tar fram, eller uppdaterar, sin planering baserat på riktlinjen. Detta finns även som en av åtgärderna i *Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023* där det preciseras vad planeringen ska innehålla.

Lisbeth Nilsson

Eva Hessman

Direktör utveckling av stadens verksamheter

Stadsdirektör

**Göteborgs
Stad**

Dokumentansvarig: Chef Samhällsskydd och beredskap

Upprättad av: Samhällsskydd och beredskap

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Gäller för: Anställda och förtroendevalda inom Göteborgs Stads förvaltningar, bolag, anknutna stiftelser och inhyrda entreprenörer

Senast uppdaterad: 2016-03-16

Giltighetstid: Tills vidare

Riktlinje krisberedskap och krishantering

1 INLEDNING	2
2 OMFATTNING.....	2
3 LAGAR	2
3.1 LAGAR OCH NATIONELLA MÅL.....	2
3.2 REGLERING AV ERSÄTTNING	3
4 RIKTLINJE.....	3
4.1 ANSVAR	3
4.1.1 Förvaltningar och bolag.....	3
4.1.2 Central krisledning	4
4.1.2.1 Krisledningsnämnd	4
4.1.2.2 Krisledningsgrupp	5
4.1.2.3 Stadsdirektör.....	5
4.1.2.4 Säkerhetschef.....	5
4.1.2.5 Tjänsteman i beredskap (TiB).....	6
4.1.2.6 Jourhavande kommunikator.....	6
4.1.2.7 Centralt lednings- och samverkansstöd	7
4.2 KRISHANTERING.....	8
4.2.1 Beredskap i normalläge.....	10
4.2.1.1 Förvaltningar och bolag.....	10
4.2.1.2 Staden centralt	10
4.2.1.3 Övning.....	10
4.2.2 Läge 1	11
4.2.3 Central krishantering – Läge 2.....	12
4.2.3.1 Stöd och samordning	12
4.2.4 Central krishantering – Läge 3.....	13
4.2.4.1 Stöd, samordning och samverkan	13
4.2.5 Central krishantering – Läge 4.....	15
4.2.5.1 Stöd, samordning och samverkan	15
4.2.6 Återgång till normalläge	16
4.2.7 Lokaler och teknisk utrustning.....	17
4.2.7.1 Lokaler.....	17
4.2.7.2 Teknisk utrustning	17

1 Inledning

Denna riktlinje konkretiserar säkerhetspolicyn avseende hantering av kriser inklusive extraordinära händelser. Riktlinjen utgör en del av de styrdokument som ska fastställas i en kommun enligt lag⁶ varje mandatperiod.

2 Omfattning

Riktlinjen redogör för hur Göteborgs Stad organiserar sin ledning och samordning vid kris eller hot om kris såväl centralt som förvaltnings- och bolagsspecifikt. Riktlinjen är också gällande vid höjd beredskap⁷. Riktlinjen tydliggör även ansvarsförhållanden som råder vid krishantering.

Med kris avses i detta dokument ett tillstånd där en eller flera verksamheter i Staden är utsatta för sådana påfrestningar att dessa inte kan bedrivas med normala resurser och organisation. Med extraordinär händelse avses⁸ en sådan händelse som avviker från det normala och innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser.

3 Lagar

3.1 Lagar och nationella mål

Göteborgs Stad har utifrån lag¹ samt nationella mål och principer ett ansvar för hantering av kriser och extraordinära händelser.

Sveriges regering har uttalat tre mål för samhällets säkerhet:

- Skydda människors liv och hälsa
- Värna samhällets funktionalitet
- Upprätthålla grundläggande värderingar, demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter.

Med dessa som utgångspunkt ska nations målsättning med krisberedskapen vara att:

- Minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- Värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter

De tre grundprinciperna⁹ för samhällets krisberedskap är:

- Ansvarsprincipen
Innebär att den som har ansvaret för en verksamhet under normala förhållanden även har det vid en krissituation. Ansvarsprincipen innebär även att man har ett ansvar för samverkan med andra aktörer. Den utökade ansvarsprincipen innebär att aktörer ska stödja och samverka med varandra
- Närhetsprincipen
Innebär att en kris, ska så långt det är möjligt, hanteras där den inträffat och av dem som är närmast berörda och ansvariga
- Likhetsprincipen
Innebär att organisation som hanterar händelsen ska, så långt det är möjligt, efterlikna

⁶ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

⁷ Regeringen kan besluta om att beredskapen ska höjas enligt Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap

⁸ Enligt lag 2006:544

⁹ MSB (2014) Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap MSB708

ordinarie organisation.

3.2 Reglering av ersättning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tecknat en överenskommelse¹⁰ med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som reglerar kommunernas ersättning för de uppgifter kommunerna har enligt lag¹¹. Ersättningen får endast användas utifrån tecknad överenskommelse. Uppföljning och redovisning av ersättningen ska ske enligt särskild rutin hos Samhällsskydd och beredskap på stadsledningskontoret (SLK).

4 Riktlinje

4.1 Ansvar

Stadens säkerhetschef svarar för den strategiska utvecklingen av Stadens krisberedskap och krishantering på uppdrag av stadsdirektören.

4.1.1 Förvaltningar och bolag

Staden utgår från ansvars-, närhets- och likhetsprincipen i hela sitt krisberedskapsarbete, såväl i planerings- och förberedelsearbetet, som i hanteringen av en händelse. Detta innebär att ansvaret inte förflyttas vid en kris utan respektive förvaltning eller bolag ansvarar för hanteringen, så lång det är möjligt.

Förvaltningar och bolag ska således ha en krisledningsplan med utgångspunkt i sin lokala risk- och sårbarhetsanalys som beskriver hanteringen av kriser inklusive extraordinära händelser¹². Planerna ska vara verksamhetsanpassade men följande beskrivningar är obligatoriska

- Säkerställande av tillgänglighet dvs. hur man ser till att andra aktörer når organisationen dygnet runt årets alla dagar
- Säkerställande av beredskap dvs. hur man ser till att alltid kunna eskalera från normalläge till krisläge
- Aktiveringen av planen dvs. hur man eskalerar från normalläge till krisläge
- Bemanningen av krisledningsgrupp
- Samordningen av det lokala arbetet
- Kommunikationen¹³ med andra aktörer såväl interna som externa
- Återgången till normalläge

Förvaltningar och bolag har ett ansvar att rapportera till den centrala krisledningen.

Rapporteringen¹⁴ ska ges till Stadens centrala TiB (Tjänsteman i beredskap) inom två timmar efter att lokal krisledningsgrupp samlats, därefter sker rapportering löpande efter överenskommelse. Rapporteringen ska innehålla

- Vad har hänt/är på väg att hända
- Vad är gjort
- Vad bör göras härnäst
- Vilket behov av stöd finns

¹⁰ Diarienum hos SKL 12/6159, hos MSB 2012-5541

¹¹ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

¹² Krishanteringen ska omfatta samtliga lägesnivåer 1 till 4. Se avsnitt 4.2 Krishantering för mer information

¹³ Verktögen för kommunikation och rapportering ska generellt följa de som används centralt i Staden

¹⁴ Denna rapportering ska i första hand ske via e-post i andra hand via telefon och i tredje hand via Rakel

De tre grundprinciperna enligt tidigare beskrivning gäller. Undantag kan dock förekomma i samband med att en extraordinär händelse inträffar enligt lag 2006:544. I samband med att detta sker finns en möjlighet för Stadens krisledningsnämnd att överta beslutanderätten från Stadens nämnder. Detta får enbart ske i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till den specifika händelsens art och omfattning. Vid en sådan händelse ska förvaltningen hantera krisen utifrån krisledningsnämndens beslut.

Respektive förvaltning/bolag ansvarar för att kontinuerligt öva sin krisberedskap och krishantering samt att berörda erhåller adekvat utbildning.

4.1.2 Central krisledning

Den centrala krisledningens huvudsakliga uppgifter är att på central nivå:

- Genom samordning leda Stadens arbete med den aktuella händelsen.
- Fatta beslut om eventuella resursfördelningsbehov inom organisationen
- Samordnat leda krisinformationshanteringen

Beroende på händelsens art situationsanpassas den centrala krisledningen. Följande funktioner/ansvarsroller är av speciell betydelse. Deras specifika ansvar avseende krisberedskap och krishantering preciseras i underliggande avsnitt.

- Krisledningsnämnd
- Krisledningsgrupp
- Stadsdirektör
- Säkerhetschef
- Tjänsteman i beredskap (TiB)
- Jourhavande kommunikatör
- Centralt lednings- och samverkansstöd

4.1.2.1 Krisledningsnämnd

Enligt lag¹⁵ är kommunen skyldig att ha en utsedd krisledningsnämnd. Göteborgs Stads krisledningsnämnds ansvar och arbete regleras i Reglemente för krisledningsnämnd (dnr 0682/14).

Krisledningsnämnden är den funktion som beslutar om att en händelse är att betrakta som en extraordinär händelse. De har då till uppgift att ta beslut på strategisk nivå för inriktningen av hanteringen av händelsen. Detta förmedlas till den centrala krisledningsgruppen via stadsdirektören.

Krisledningsnämnden har vid en extraordinär händelse möjligheten att återta hela eller delar av verksamhetsområden från andra nämnder i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till händelsens art och omfattning. Härei ingår även att besluta om stöd till enskilda och andra kommuner som drabbats av händelsen.

Möjligheten att aktivera krisledningsnämnden är utformad som en undantagslagstiftning och syftet med den är att möjliggöra en centralisering av beslutanderätten, då detta vid vissa händelser kan vara nödvändigt för ett snabbt och enkelt beslutsfattande. Så snart förhållanden medger så ska uppgifterna som övertagits återgå till ordinarie nämnd.

¹⁵ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

4.1.2.2 Krisledningsgrupp

Den centrala krisledningsgruppen leds av stadsdirektören. I denna ingår Stadens säkerhetschef samt berörda direktörer och avdelningschefer på stadsledningskontoret (SLK) utsedda av stadsdirektören. Beroende på händelsens art situationsanpassas krisledningsgruppen. Följande kan bli aktuella att ingå

- Annan personal från SLK
- Beslutande funktion från förvaltningar/bolag/förbund om de är berörda eller beräknas bli berörda
- Samverkansfunktion från samverkande myndigheter eller organisationer som är en viktig del i hanteringen av händelsen

Krisledningsgruppen har till uppgift att:

- Fastställa övergripande inriktningsbeslut för krisledningsarbetet
- Informera och bereda ärenden till kommunstyrelsen eller krisledningsnämnden
- Säkerställa att närhets-, likhets- och ansvarsprincipen följs
- Samverka och samråda avseende övergripande beslut som rör samverkande aktörer, internt och externt
- Tillhandahålla myndigheter lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder
- Prioritera resurser och fatta beslut kring ekonomiska ramar
- Dimensionera omfattningen på centralt lednings- och samverkansstöd

Krisledningsgruppen kan vara aktiv i Läge 3-4 (se avsnitt 4.2 Krishantering).

4.1.2.3 Stadsdirektör

Stadsdirektören¹⁶ ansvarar på tjänstemannanivå för den centrala ledningen och samordningen i Staden i händelse av kris.

Stadsdirektören beslutar om den centrala krisledningsgruppen ska sammankallas och dess bemanning. Detta kan ske även om Stadens krisledningsnämnd ej definierat händelsen som extraordinär. Stadsdirektören beslutar även om avveckling av den centrala krisledningsgruppen.

Stadsdirektören ansvarar för och äger beslutsmandatet i den centrala krisledningsgruppen samt för att informera kommunstyrelsen/krisledningsnämnden via ordförande eller dennes ersättare.

Stadsdirektören beslutar om övningar gällande Stadens centrala samt den stadsövergripande krisberedskapen och krishanteringen.

4.1.2.4 Säkerhetschef

Stadens säkerhetschef ansvarar för verkställighet rörande den centrala krisledningens funktion.

I ansvaret ingår följande

- Svarar för krisledningsgruppens uppstart och initiala mötesplanering
- Samordnar och administrerar arbetet i krisledningsgruppen
- Leder krisledningsgruppens genomgångar och möten
- Vid behov uppdatera stadsdirektören angående aktuellt läge
- Leder på uppdrag av stadsdirektören beredningen av ärenden som rör krisen

¹⁶ Avses i detta dokument ordinarie stadsdirektör eller om ordinarie stadsdirektör ej är tillgänglig den för tillfället tjänstgörande stadsdirektören

- Svarar för att den centrala krisledningen avvecklas

Om ordinarie säkerhetschef ej är tillgänglig vid kris eller hot om kris träder tjänsteman i beredskap (TiB) in som tillförordnad säkerhetschef avseende krisberedskap och krishantering.

4.1.2.5 Tjänsteman i beredskap (TiB)

Den huvudsakliga uppgiften för Tjänsteman i beredskap (TiB) är att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid kris eller hot om kris som berör Göteborgssamhället. Syftet är att skapa en förmåga att omgående och dygnet runt kunna agera som en central samordningsfunktion. Funktionen är inte avsedd att hantera oönskade händelser som ligger inom ramen för ordinarie verksamhet.

Avdelningen Samhällsskydd och beredskap på SLK svarar för utbildning, övning och schemaläggning av denna funktion.

I ansvaret ingår följande

- Ansvara för att vara Stadens centrala kontaktpunkt avseende krisberedskap och krishantering
- Ansvara för den initiala bedömningen avseende vilken/vilka aktörer som är berörda och vilket behov som finns av samordning och samverkan
- Ansvara för ledningsinformation avseende krisberedskap och krishantering till respektive aktör
- Ansvara för att informera stadsdirektör om behov att sammankalla den centrala krisledningsgruppen
- Ansvarar för att efter beslut sammankalla den centrala krisledningsgruppen enligt särskild larmlista
- Ansvarar för att förvalta och uppdatera larmlistan för den centrala krisledningsgruppen
- Verka för att närhets-, likhets- och ansvarsprinciper följs vid kris eller hot om kris
- Verka för samverkan mellan berörda aktörer vid kris eller hot om kris

Aktiviteter för TiB beskrivs mer i detalj i underavsnitten till avsnitt 4.2.

Person som agerar TiB kan vid behov temporärt träda in som tillförordnad säkerhetschef avseende krisberedskap och krishantering.

4.1.2.6 Jourhavande kommunikatör

Jourhavande kommunikatör har till uppgift att stödja och bistå TiB med rådgivning samt med att säkerställa och samordna en stadengemensam kommunikationsplanering vid kris eller hot om kris.

Funktionen bemannas dygnet runt av medarbetare på stadsledningskontorets kommunikationsavdelning som även ansvarar för schemaläggning och utveckling av funktionen. Utbildning och övning samordnas med avdelningen Samhällsskydd och beredskap.

I ansvaret ingår följande

- Ansvara för att vara tillgänglig för TiB dygnet runt
- Ansvara för att bistå TiB med analys, rådgivning och kommunikationsplanering
- Ansvara för att bistå TiB med att producera, sammanställa och distribuera ledningsinformation i kris eller hot om kris
- Ansvara för att via samverkan med de verksamheter som är berörda samordna kommunikationsplaneringen

- Ansvara för övrig samordning av stadens kommunikationsresurser vid kris eller hot om kris
- Ansvara för att utom kontorstid publicera innehåll på intranät och Vårt Göteborgs sociala medie-konton
- Ansvara för en löpande omvärldsbevakning för att säkerställa tidiga varningssignaler till TiB och stadsdirektören

4.1.2.7 Centralt lednings- och samverkansstöd

Lednings- och samverkansstöd innehåller de tre funktionsområdena ”Ledning, analys och lägesbild”, ”Kriskommunikation” och ”Servicegrupp”. Lednings- och samverkansstödet är underordnad krisledningsgruppen och endast aktivt när krisledningsgruppen är aktiv.

Ledning, analys och lägesbild

Avdelningen samhällsskydd och beredskap på SLK ansvarar för funktionen samt för att på förhand knyta relevant kompetens från aktuella avdelningar på SLK till funktionen.

Avdelningar som ingår ska vara behjälpliga att på förhand utse relevant kompetens. Även personal från förvaltningar, bolag förbund eller samverkande organisationer kan bli aktuella för att ingå i funktionen vid behov. Samhällsskydd och beredskap ansvarar för att ta initiativ till att utbilda och öva funktionen samt för att säkerställa tillgång till adekvat utrustning.

Funktionen har till uppgift att

- Bedriva omvärldsbevakning kopplat till den aktuella händelsen och utifrån detta kontinuerligt presentera aktuell lägesbild till krisledningsgruppen
- Utifrån lägesbild bedöma och ge förslag till krisledningsgruppen, avseende hantering och resursbehov
- Analysera och bedöma händelsen på kort och lång sikt, samt utifrån olika bedömda scenarion ta fram eventuell nyplanering
- Bistå med samverkanspersoner mot andra myndigheter och organisationer
- Sköta rapportering och informationsspridning till länsstyrelsen Västra Götaland och andra myndigheter

Kriskommunikation

Kommunikationsavdelningen på SLK ansvarar för funktionen samt för att på förhand knyta relevant kompetens från aktuella avdelningar på SLK och aktuella förvaltningar och bolag till funktionen. Förvaltningar och bolag ska vara behjälpliga att på förhand utse relevant kompetens. Kommunikationsavdelningen ansvarar för att ta initiativ till att utbilda och öva funktionen samt för att säkerställa tillgång till adekvat utrustning.

Funktionen har till uppgift att

- Säkerställa en fungerande kriskommunikation till tredje part samt ej direkt berörda parter
- Analysera behovet av information och kriskommunikation till tredje part samt ej direkt berörda parter
- Ta fram och sammanställa underlag till information som kan kommuniceras
- Ta fram förslag till krisledningsgruppen avseende information som behöver kommuniceras
- Leverera informationsunderlag enligt beslut och därefter säkerställa genomförandet av kommunikationen

Servicegrupp

Förvaltningsstaben på SLK ansvarar för funktionen samt att erforderlig kompetens från andra avdelningar knyts till funktionen innan en händelse. Andra avdelningar inom SLK ska vara

behjälpliga i att säkerställa personalförsörjningen genom att avdela personer med rätt kunskap och kompetens. Förvaltningsstaben ansvarar för att ta initiativ till att utbilda och öva funktionen samt för att säkerställa tillgång till adekvat utrustning.

Funktionen har till uppgift att sköta

- Dokumentation och diarieföring (loggbok, diarieföra in- och utgående handlingar, föra protokoll vid möten och genomgångar)
- Ekonomisk hantering (hantera inköp, stöd till annan)
- Personalfrågor (tillsammans med ansvariga avdelningar säkerställa att det finns tillgänglig personal med erforderlig kompetens för att hantera händelsen)
- Allmän service (mat, logistik, städning, IT-stöd, kontorsmaterial, logi)

4.2 Krishantering

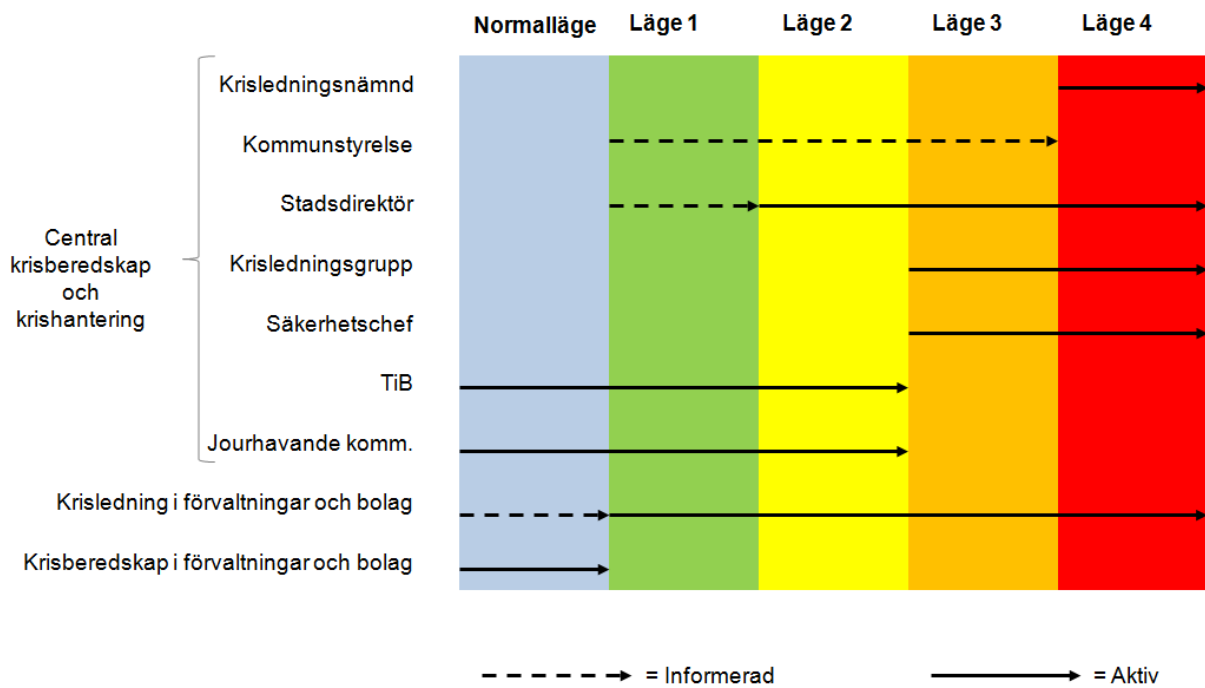
När verksamheter i Staden är utsatta för sådana påfrestningar att dessa inte kan bedrivas med normala resurser och organisation är hanteringen beroende av hur omfattande störningen är

- Läge 1
Störning inom enskild förvaltnings/bolags ansvarsområde. Kan hanteras inom ramen för den berörda förvaltningens/bolagets krisledningsorganisation. Ingen central krisledning aktiverad utöver TiB som förvaltningar och bolag har ett ansvar att kontinuerligt rapportera till.
- Läge 2
Allvarlig störning inom enskild förvaltnings/bolags ansvarsområde. Kan i hög utsträckning hanteras inom ramen för den berörda förvaltningens/bolagets krisledning, men kräver visst stöd och/eller samordning på central nivå genom i första hand TiB.
- Läge 3
Mycket allvarlig störning. Kan inte på ett tillfredsställande sätt hanteras inom ramen för berörda förvaltningars/bolags egna ansvarsområden och krisledningsorganisationer. Kräver stöd, samordning och/eller samverkan på central nivå. Central krisledningsgrupp är samlad.
- Läge 4
Extraordinär händelse. Drabbar många människor och stora delar av samhället. Kräver skyndsamma och omfattande insatser, stöd, samordning och samverkan på central nivå. Krisledningsnämnden är aktiverad.

Hur krishanteringen ska ske för samtliga lägesnivåer ska vara beskrivet i respektive förvaltnings/bolags krisledningsplan.

När verksamheten befinner sig i normalläget ska det finnas en beredskap som möjliggör en snabb eskalering till lämplig lägesnivå. Även detta ska vara beskrivet i respektive förvaltnings/bolags krisledningsplan.

Nedan en schematisk översiktsskild över ansvarsroller i krisberedskap och krishantering

För att underlätta och möjliggöra så effektivt arbete som möjligt så ska Stadens krishantering, central och lokalt, utgå från MSBs vägledning avseende gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Grunden är att ta beslut utifrån en gemensam helhetssyn, skapa aktörsgemensamt språk vid en händelse för att undvika missförstånd, skapa en bättre kännedom om samverkande aktörers roller och mandat, få gemensamma förhållningssätt, effektivisera och förbättra organisationernas arbete avseende kontakter, överenskommelse, analys och lägesbilder.

Krishanteringen för Stadens centrala krisledning beskrivs mer i detalj i följande underavsnitt.

4.2.1 Beredskap i normalläge

4.2.1.1 Förvaltningar och bolag

Samtliga förvaltningar och bolag ska ha en beredskap att kunna ta emot larm och snabbt initiera krishantering genom att aktivera den egna krisledningsorganisationen. Samtliga förvaltningar och bolag har att se till att det i respektive organisation ständigt finns en tillgänglig och nåbar beslutfattare med adekvat mandat för att vid behov kunna initiera krishantering.

4.2.1.2 Staden centralt

Beredskap för Stadens centrala krisledning består av funktionen Tjänsteman i beredskap (TiB) med beredskap dygnet runt.

- TiB ansvarar för att i normalläge agera som en central kontaktpunkt samt samordningsfunktion vid kris eller hot om kris som berör Göteborgssamhället
- TiB ansvarar för att dokumentera sina aktiviteter
- TiB ansvarar för att initialt bedöma vilken/vilka aktörer som är berörda och vilket behov som finns av samordning
- TiB ansvarar för att informera berörda aktörer och tydliggöra eventuella behov att sammankalla respektive aktörs lokala krisledningsorganisation
- TiB ansvarar för att vid behov lyfta behovet av beslut om att initiera den centrala krisledningsgruppen
- TiB ansvarar för att efter beslut sammankalla den centrala krisledningsgruppen enligt särskild larmlista
- TiB ska vara nåbar dygnet runt
- Utanför kontorstid ska TiB kunna inställa sig vid något av Göteborgs Stads krisledningsrum inom 3 timmar
- TiB ska ha tillgång till adekvat teknisk utrustning (se 4.2.6.2)
- TiB ska ha tillträdesbehörighet till de byggnader och lokaler som ska användas som Göteborgs Stads krisledningsrum
- TiB bemannas av medarbetare på SLK som erhållit adekvat utbildning

Utöver TiB finns även den jourhavande kommunikatören tillgänglig dygnet runt.

4.2.1.3 Övning

Respektive förvaltning/bolag ansvarar för att kontinuerligt öva sin krisberedskap och krishantering samt att berörda erhåller adekvat utbildning.

Avdelning Samhällsskydd och beredskap på SLK svarar för att på uppdrag av stadsdirektören öva Stadens centrala samt den stadsövergripande krisberedskapen och krishanteringen.

4.2.2 Läge 1

Läge 1 innebär störning inom enskild förvaltnings/bolags ansvarsområde som kan hanteras inom ramen för den berörda förvaltningens/bolagets krisledningsorganisation. Ingen central krisledning aktiverad utöver TiB som förvaltningar och bolag har ett ansvar att kontinuerligt rapportera till. Rapporteringen ska ske inom två timmar efter att lokal krisledningsgrupp samlats, därefter sker rapportering löpande efter överenskommelse. Rapporteringen ska innehålla

- Vad har hänt/är på väg att hända
- Vad är gjort
- Vad bör göras härnäst
- Vilket behov av stöd finns

TiB vidareförmedlar informationen till stadsdirektören.

Utöver TiB finns även den jourhavande kommunikátören tillgänglig dygnet runt.

4.2.3 Central krishantering – Läge 2

Läge 2 innebär allvarlig störning/kris inom enskild förvaltnings/bolags ansvarsområde som i hög utsträckning kan hanteras inom ramen för den berörda förvaltningens/bolagets krisledning, men som kräver visst stöd och/eller samordning på central nivå genom i första hand TiB.

4.2.3.1 Stöd och samordning

TiB har att vid kännedom om en händelse/kris eller hot om händelse/kris inom enskild förvaltnings/bolags ansvarsområde

- Initialt bedöma vilken/vilka aktörer som är berörda och vilket behov som finns av samordning
- Bedöma behov av jourhavande kommunikatör
- Informera berörda aktörer och tydliggöra eventuella behov att sammankalla respektive aktörs lokala krisledningsorganisation
- Berörda aktörer har i sin tur ett ansvar att inom två timmar efter att lokal krisledningsorganisation samlats rapportera till Stadens centrala TiB om
 - o Vad som har hänt/är på väg att hända
 - o Vad som är gjort
 - o Vad som bör göras härnäst
 - o Vilket behov av stöd som finns

Fortsatt informationsutbyte sker därefter löpande efter överenskommelse.

TiB ska därefter skyndsamt vidareförmedla informationen till stadsdirektören.

- Löpande efter överenskommelse informera stadsdirektör om aktuellt läge
- Ge råd och stöttning till de lokala krisledningarna
- Bedöma om behov finns att eskalera till Läge 3 och sammankalla den centrala krisledningsgruppen¹⁷. Om så är fallet kontakta stadsdirektören för överläggning
- TiB kan besluta om att sammankalla den centrala krisledningsgruppen på stadsdirektörens vägnar vid speciellt brådskande tillfällen när stadsdirektören ej kan nås inom rimlig tid.
- Efter beslut sammankalla den centrala krisledningsgruppen enligt särskild larmlista

Stadsdirektören har att efter information från TiB

- Bedöma om behov finns att informera kommunstyrelsen om
 - o Vad som har hänt/är på väg att hända
 - o Vad som är gjort
 - o Vad som bör göras härnäst
 - o Vilket behov av stöd som finns

Därefter löpande efter överenskommelse informera kommunstyrelsen om aktuellt läge

- Vid behov besluta om att eskalera till Läge 3 och sammankalla den centrala krisledningsgruppen och i samband med detta skyndsamt informera kommunstyrelsens ordförande eller dennes ersättare

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens övergripande uppgift är att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter genom politiskt beslutsfattande. Uppgiften förändras inte vid hanteringen av Läge 2 utan följer ordinarie beslutsvägar. Kommunstyrelsen ska hållas informerad och uppdaterad av stadsdirektören via kommunstyrelsens ordförande eller dennes ersättare.

¹⁷ Inklusivt nödvändiga delar av det underliggande centrala lednings- och samverkansstödet

4.2.4 Central krishantering – Läge 3

Läge 3 innebär mycket allvarlig störning/kris som på ett tillfredsställande sätt inte kan hanteras inom ramen för berörda förvaltningsars/bolags egna ansvarsområden och krisledningsorganisationer. Kräver stöd, samordning och/eller samverkan på central nivå.

4.2.4.1 Stöd, samordning och samverkan

TiB

- Initialt i Läge 3 sammankallar TiB efter beslut den centrala krisledningsgruppen¹⁸ enligt särskild larmlista
 - o TiB kontaktar berörda personer och informerar om varför och var krisledningsgruppen ska samlas (se avsnitt 4.2.6)
 - o Kontaktade personer ger TiB besked om när de kan vara på plats
- TiB gör en sammanställning över kontaktade personer och vilka besked de lämnat
- TiB beger sig till krisledningsgruppens samlingsplats och överlämnar sammanställningen till säkerhetschefen samt aktuell status av läget
- Om ordinarie säkerhetschef ej är tillgänglig träder TiB in som tillförordnad säkerhetschef avseende krisberedskap och krishantering

Säkerhetschef

- Gör tillsammans med TiB en förnyad bedömning av läget
- Upprättar ledningscentral och startar loggning av händelser, order, beslut m m
- Initierar och leder det första mötet för krisledningsgruppen. Mötesordning och beslutspunkter (beslut tas av stadsdirektören).
 - o Information om läget och förnyad bedömning
 - Vad som har hänt/är på väg att hända
 - Vad som är gjort
 - Vad som bör göras härnäst
 - Vilket behov av stöd som finns
 - o Besluta om Läge 3 fortfarande gäller eller om eventuell upptrappning/nedtrappning
 - o Besluta om inriktning för det centrala krisledningsarbetet
 - o Prioritera resurser och besluta om ekonomiska ramar
 - o Besluta om mötesintervall
 - o Besluta om bemanning och dimensionering av följande funktioner i det centrala lednings- och samverkansstödet
 - Ledning, analys och lägesbild
 - Kriskommunikation
 - Servicegrupp
- Samordnar och administrerar därefter arbetet i krisledningsgruppen¹⁹
- Leder krisledningsgruppens kommande genomgångar och möten
- Uppdaterar vid behov stadsdirektören angående aktuellt läge
- Leder efter beslut beredningen av ärenden som rör krisen
- Ansvarar efter beslut för den centrala krisledningsgruppens avveckling

Stadsdirektören

¹⁸ Inklusive nödvändiga delar av det underliggande centrala lednings- och samverkansstödet

¹⁹ Inklusive de inkallade delarna av det underliggande centrala lednings- och samverkansstödet

- Beslutar om att samla den centrala krisledningsgruppen
- Ansvarar för och äger beslutsmandatet i den centrala krisledningsgruppen
- Ansvarar för att löpande efter överenskommelse informera kommunstyrelsens ordförande eller dennes ersättare om läget
- Ansvarar för att besluta om behov finns att eskalera till Läge 4 och därmed aktivera krisledningsnämnden. Om så är fallet kontaktar stadsdirektören skyndsamt ordförande i krisledningsnämnden (eller dennes ersättare enligt reglementet för krisledningsnämnden²⁰) för överläggning
- Ansvarar för att besluta om nedtrappning av lägesnivå och även avveckling av den centrala krisledningsgruppen

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens övergripande uppgift är att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter genom politiskt beslutsfattande. Uppgiften förändras inte vid hanteringen av Läge 3 utan följer ordinarie beslutsvägar. Kommunstyrelsens ordförande eller dennes ersättare ska hållas informerad och uppdaterad av stadsdirektören.

²⁰ Dnr 0682/14

4.2.5 Central krishantering – Läge 4

Extraordinär händelse. Kris som drabbar många människor och stora delar av samhället. Kräver skyndsamma och omfattande insatser, stöd, samordning och samverkan på central nivå.

4.2.5.1 Stöd, samordning och samverkan

Vid Läge 4/extraordinär händelse gäller i stort samma förutsättningar som vid Läge 3, men organisationen för central krisledning förstärks med en krisledningsnämnd eftersom det kan krävas snabba politiska beslut vad gäller t ex omfördelning av resurser mellan nämnder.

Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden är kommunens ledande politiska organ gällande beslut som avser krishantering om kommunen drabbas av en extraordinär händelse.

Ordföranden i krisledningsnämnden får besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska därefter snarast anmälas till nämnden.

Om ordinarie ordförande i krisledningsnämnden ej är tillgänglig träder vice ordföranden in i dennes ställe.

Krisledningsnämnden har det yttersta ansvaret för krishantering vid en extraordinär händelse och får vid behov överta berörda nämnders beslutsfattande som rör krisen.

Krisledningsnämndens ansvar och uppgifter tydliggörs mer ingående i Reglemente för krisledningsnämnd (dnr 0682/14).

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen utgör krisledningsnämnd.

Central krisledningsgrupp

Krisledningsgruppen förser via stadsdirektören krisledningsnämnden med beslutsunderlag. I övrigt har krisledningsgruppen samma uppgifter som i Läge 3.

Bemanningen av krisledningsgruppen inklusive det centrala lednings- och samverkansstödet behöver sannolikt förstärkas.

4.2.6 Återgång till normalläge

I Läge 4 när krisledningsnämnden är aktiverad är det nämnden själv som fattar beslut när nämndens verksamhet ska upphöra. Även kommunfullmäktige har mandat att fatta detta beslut. Detta innebär att Läge 4 utifrån perspektivet extraordinär händelse avslutas. Dock kan det fortsatt finnas behov av att upprätthålla den centrala krisledningsgruppen vilket innebär en nedtrappning till Läge 3.

I Läge 3 ansvarar stadsdirektören för att besluta om nedtrappning av lägesnivå och även avveckling av den centrala krisledningsgruppen. Efter beslutet ansvarar säkerhetschefen för den centrala krisledningsgruppens avveckling

När beslut om nedtrappning och återgång till normal organisation har fattats ska följande beaktas:

- En plan för successiv avveckling upprättas och följs
- Att alla dokumentation, dagböcker, loggböcker mm avslutas och hålls ordnad för att underlätta uppföljning och utvärdering
- Att en plan för utvärdering tas fram och genomförs
- Att samtlig personal som ingått i arbetet ges möjlighet till avlastningssamtal, ledighet eller dylikt som arbetsmiljöreglerna kräver

4.2.7 Lokaler och teknisk utrustning

4.2.7.1 Lokaler

Stadens centrala krisledning samlas i första hand i lokal ”Skeppet” i Traktören, Köpmansgatan 20. Som alternativ lokal finns ”Vargö” i Rådhuset, Gustaf Adolfs Torg 1. Kan ingen av dessa lokaler nyttjas används lokaler i lämpligt stadsdelskontor.

4.2.7.2 Teknisk utrustning

Lokal ”Skeppet” ska vara utrustad med:

- Telefonkonferensenhet
- Videokonferenssystem
- Interaktiv Smartboard
- Dokumentkamera
- RAKEL med extra uttag för takantenn
- Analoga uttag för telefoni och fax

TiB ska vara utrustad med/ha tillgång till följande:

- Rakelterminal med extra strömkälla
- Mobiltelefon med extra strömkälla
- Trådbunden telefon (ej IP, ej via stadens växel)
- Bärbar dator med extra batteri och mobilt bredband samt VPN-uppkoppling och standardprogram
- Användarkonto till WIS (nationellt webbaserat informationssystem från MSB)
- E-postkonto dedicerat för TiB

Stadens förvaltningar och bolag har ett ansvar att säkerställa²¹ sina kommunikationskanaler med den centrala krisledningen. Kommunikationen ska i första hand kunna ske via e-post, i andra hand via telefon och i tredje hand via Rakel.

²¹ Omfattar teknik, organisation/medarbetare och processer samt att även informera (och vid behov uppdatera) Stadens centrala TiB gällande aktuella uppgifter såsom telefonnummer, e-postadresser och Rakelnummer

Göteborgs
Stad

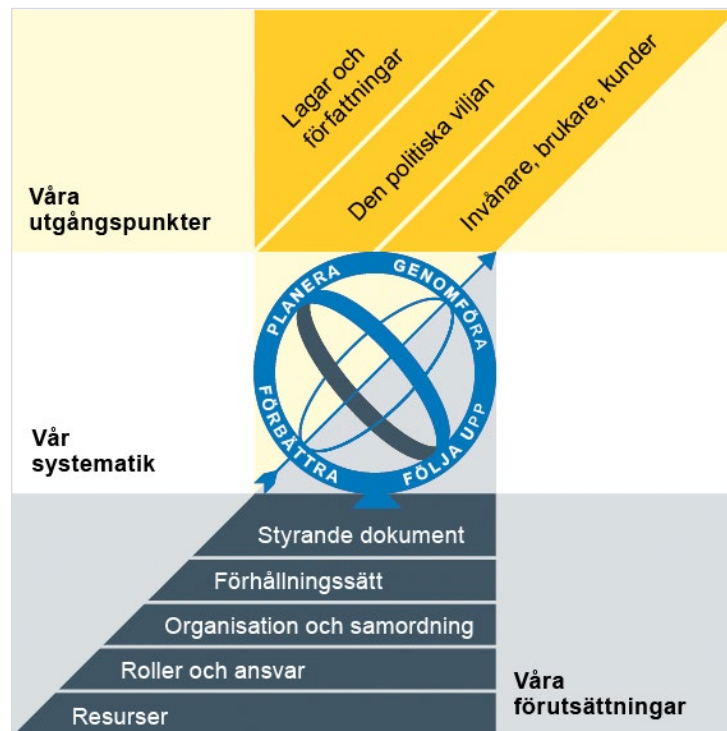
Göteborgs Stads riktlinje för krishantering

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

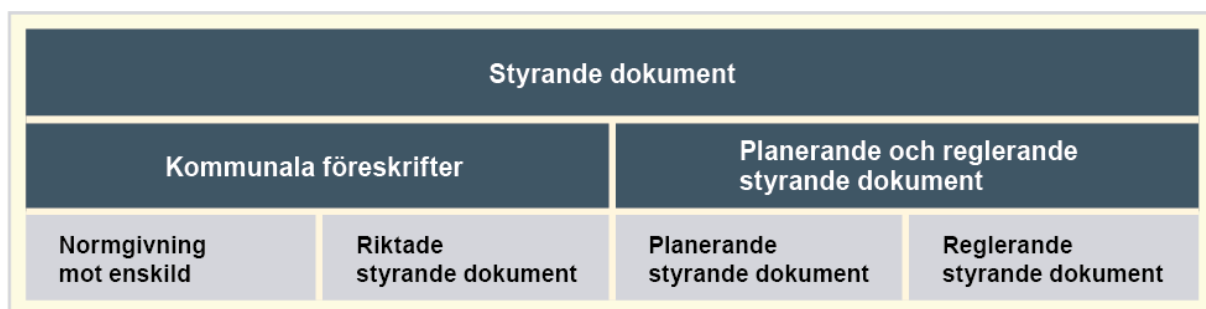

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads riktlinje för krishantering			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Stadens nämnder och bolagsstyrelser	Diarienummer: 1462/20	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: -	Dokumentansvarig: Säkerhetschef
Bilagor: -			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna riktlinje.....	3
Vem omfattas av riktlinjen.....	3
Bakgrund	3
Lagbestämmelser	4
Koppling till andra styrande dokument	4
Förmågan att hantera samhällsstörningar.....	4
Stadens uppdrag vid samhällsstörningar	5
Grundläggande principer	6
Generell inriktning.....	6
Stadens organisation för att hantera samhällsstörningar.....	7
Riktlinje	9
Förmåga	9
Ansvar	9
Inriktnings- och samordningskontakt.....	10
Krisledningsorganisationer.....	10
Samverkan och ledning	11
Former för samverkan.....	12
Lokaler.....	13
Teknisk utrustning.....	13
Bistånd till annan kommun	14
Avveckla krisledningsorganisationen	14
Utvärdering	14
Bilaga 1 – Kriser, samhällsstörningar och extraordinära händelser	15
Bilaga 2 – Krisledningsnämnd, bistånd och stöd till enskild	16
Bilaga 3 – Ordlista	18

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med Göteborgs Stads riktlinje för krishantering är att nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god förmåga att hantera krissituationer.

Riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs för att bedriva samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Riktlinjen är inte ett praktiskt stöd vid hantering av händelser. För detta ska varje nämnd och bolagsstyrelse ta fram sin egen planering baserat på riktlinjen.

För vissa scenarier som kräver specifik planering kommer riktlinjen att kompletteras med särskilda styrande dokument.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvdare för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Delägda bolag där Göteborgs Stad är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna riktlinje.

Bakgrund

I lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) framgår att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap som tecknats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) preciserar utifrån lagen kommunernas uppgifter. I LEH och överenskommelsen framgår det att kommunen för varje ny mandatperiod ska fastställa en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska innehålla:

- Hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser.
- Hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning.
- Vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.

Denna riktlinje motsvarar detta uppdrag när det gäller den styrning som behöver fastställas av kommunfullmäktige.

Lagbestämmelser

- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Koppling till andra styrande dokument

- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges kommuner och Regioner
- Säkerhetspolicy för Göteborgs Stad
- Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023
- Reglemente för krisledningsnämnden
- Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation
- Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019–2022

Förmågan att hantera samhällsstörningar

Nämnders och bolagsstyrelsernas förmåga till krishantering ska dimensioneras utifrån ansvarsområde, verksamhetens risker och den samhällsviktiga verksamhet som nämnden/bolagsstyrelsen bedriver. Det betyder att det kommer att finnas en variation mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser när det gäller hur omfattande planerings- och förberedelsearbetet behöver vara för att uppnå en god förmåga.

Denna riktlinje förtydligar nämnders och bolagsstyrelsernas ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs för att bedriva samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Utifrån hur förmågan till krishantering behöver dimensioneras och riktlinjens förtydliganden kan nämnder och bolagsstyrelser utveckla sin krishantering genom planering, utbildning, övning och andra förberedande åtgärder.¹

¹ Uppgifter i det förebyggande och förberedande arbetet redovisas i *Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023*.

Stadens uppdrag vid samhällsstörningar

Samhällsstörningar kan påverka många olika verksamheter och sektorer i samhället samtidigt. Det kan också påverka lokal, regional och nationell nivå i olika omfattning.

Göteborgs Stads uppdrag vid en samhällsstörning är att:

- upprätthålla den verksamhet som kommunen har ansvar för (verksamhetsansvar)
- verka för att de åtgärder som vidtas av olika aktörer² under en händelse samordnas och att information och kommunikation till allmänheten samordnas (geografiskt områdesansvar).

Verksamhetsansvar

Verksamhetsansvaret innebär att upprätthålla stadens verksamhet med fokus på den samhällsviktiga verksamheten. Om en samhällsstörning har påverkat förmågan att upprätthålla verksamheten handlar hanteringen om att begränsa konsekvenserna och att så snabbt som möjligt få verksamheten att fungera som normalt igen.

Geografiskt områdesansvar

En samhällsstörning hanteras oftast på lokal nivå i den berörda kommunen. Kommunen har ansvar för sin egen verksamhet, men ska även verka för samordning av andra aktörers agerande inom kommungränsen. Det kan handla om aktörer från privat och offentlig sektor samt frivilligorganisationer. Samordningen kallas geografiskt områdesansvar på lokal nivå. Kommunens ansvar innebär att säkerställa att aktörerna för en löpande dialog, får en samlad bild av vad som har hänt och genomför åtgärder som stödjer varandra mot gemensamma mål.

Kriskommunikation

Kriskommunikation är att kunna kommunicera effektivt, före, under och efter krisen och att kunna definiera olika målgrupper och anpassa kommunikationen till dem. Det är också förmågan att inhämta information, analysera den och kommunicera. Samordnad kommunikation mellan berörda aktörer men också kommunikationen med allmänhet, media och organisationer stärker de inblandade aktörernas trovärdighet, förebygger otydligheter och motverkar ryktesspridning.

Information och kommunikation är en förutsättning i krishanteringen. Detta innebär att de ska vara prioriterade aktiviteter i krishanteringen. Arbetet ska starta skyndsamt.

Göteborgs Stads information och kommunikation ska kännetecknas av öppenhet och ett aktivt förhållningssätt samt alltid vara opartisk och saklig.

² Aktörer avser i det här sammanhanget andra offentliga organisationer, privata organisationer och aktörer inom det civila samhället som verkar inom kommunens geografiska område.

Grundläggande principer

De grundläggande principerna för svensk krisberedskap gäller även i Göteborgs Stad.

Ansvarsprincipen innebär att ansvaret för verksamheten inte förändras när en samhällsstörning inträffar.

Likhetsprincipen innebär att verksamheten inte ska göra större förändringar i organisationen än vad samhällsstörningen kräver.

Närhetsprincipen innebär att en samhällsstörning ska hanteras så nära händelsen som möjligt där kunskapen om aktuella förhållanden är störst.

De grundläggande principerna innebär att varje offentlig aktör har ansvar och skyldighet att samverka med och stödja andra. Detta kallas för den utökade ansvarsprincipen.

Generell inriktning

Vid hanteringen av samhällsstörningar är det viktigt med en inriktning så att tillgängliga resurser används för att nå ett gemensamt mål.

Den generella inriktningen för alla typer av samhällsstörningar är att värna:

- människors liv och hälsa
- samhällets funktionalitet
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- miljö och ekonomiska värden
- nationell suveränitet.

Genom att:

- agera proaktivt och komma igång snabbt med hanteringen
- arbeta tillsammans och använda stadens samlade resurser på bästa sätt
- samverka med andra aktörer
- kommunicera snabbt, öppet och korrekt
- säkerställa uthållighet i de verksamheter som hanterar händelsen.

Stadens organisation för att hantera samhällsstörningar

Samhällsstörningar kan ofta hanteras inom ramen för nämnders och bolagsstyrelsers ordinarie organisation men vid vissa situationer behöver organisationen anpassas. Syftet med anpassningen är bland annat att öka förmågan till ledning, samverkan och kommunikation.

Detta avsnitt beskriver hur Göteborgs Stad kan anpassa sin organisation för att hantera samhällsstörningar.

Krisledningsorganisation

Nämnder och bolagsstyrelser ska kunna aktivera en krisledningsorganisation.

I krisledningsorganisationen är ansvar, roller och mandat fastställda och särskilda uppgifter och rutiner förberedda.

Beslutet att aktivera krisledningsorganisationen fattas i respektive förvaltning/bolag av en i förväg utsedd tjänsteperson, till exempel förvaltningsdirektör/verkställande direktör.

Krisledningsorganisationen kan till exempel aktiveras när:

- ordinarie rutiner inte svarar mot situationens krav
- det finns behov av snabba och koordinerade beslut
- det finns behov av samverkan mellan förvaltningar och bolag avseende åtgärder, resurser och kommunikation.

För stadens del innebär det att samhällsstörningar kan hanteras genom att en eller flera förvaltningar/bolag aktiverar sin krisledningsorganisation medan andra kan hantera samma situation med ordinarie organisation.

Krisledningsorganisationen på stadsledningskontoret aktiveras baserat på behovet av samverkan, stöd och samordning. Ibland kan dessa behov hanteras i ordinarie organisation på stadsledningskontoret även om några förvaltningar/bolag har aktiverat sin krisledningsorganisation. På motsvarande sätt kan stadsledningskontorets krisledningsorganisation vara aktiverad även om förvaltningar/bolag kan hantera en händelse i ordinarie organisation.

Oavsett om krisledningsorganisationen är aktiverad eller inte ska förvaltningar och bolag kunna samverka, stödja varandra och kunna förse stadsledningskontoret med information vid samhällsstörningar.

Krisledningsnämnd³

Det politiska beslutsfattandet bör, så långt som det är möjligt, även vid extraordinära händelser hanteras inom ramen för den ordinarie beslutsstrukturen.

I sällsynta fall kan dock extraordinära händelser medföra ett behov av att aktivera krisledningsnämnden. Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Syftet med krisledningsnämnden är att det i vissa fall kan vara nödvändigt med en centralisering av

³ Se utförligare i bilaga 2.

beslutanderätten för att möjliggöra ett snabbt, effektivt och koordinerat beslutsfattande som berör flera nämnders ansvarsområde.

Krisledningsnämnden kan bara överta den beslutsbefogenhet som de andra nämnderna har. LEH ger i sig inte krisledningsnämnden några extra beslutsbefogenheter.

Krisledningsnämnden kan endast överta verksamhet från andra nämnder och inte från bolagsstyrelser eller kommunfullmäktige.

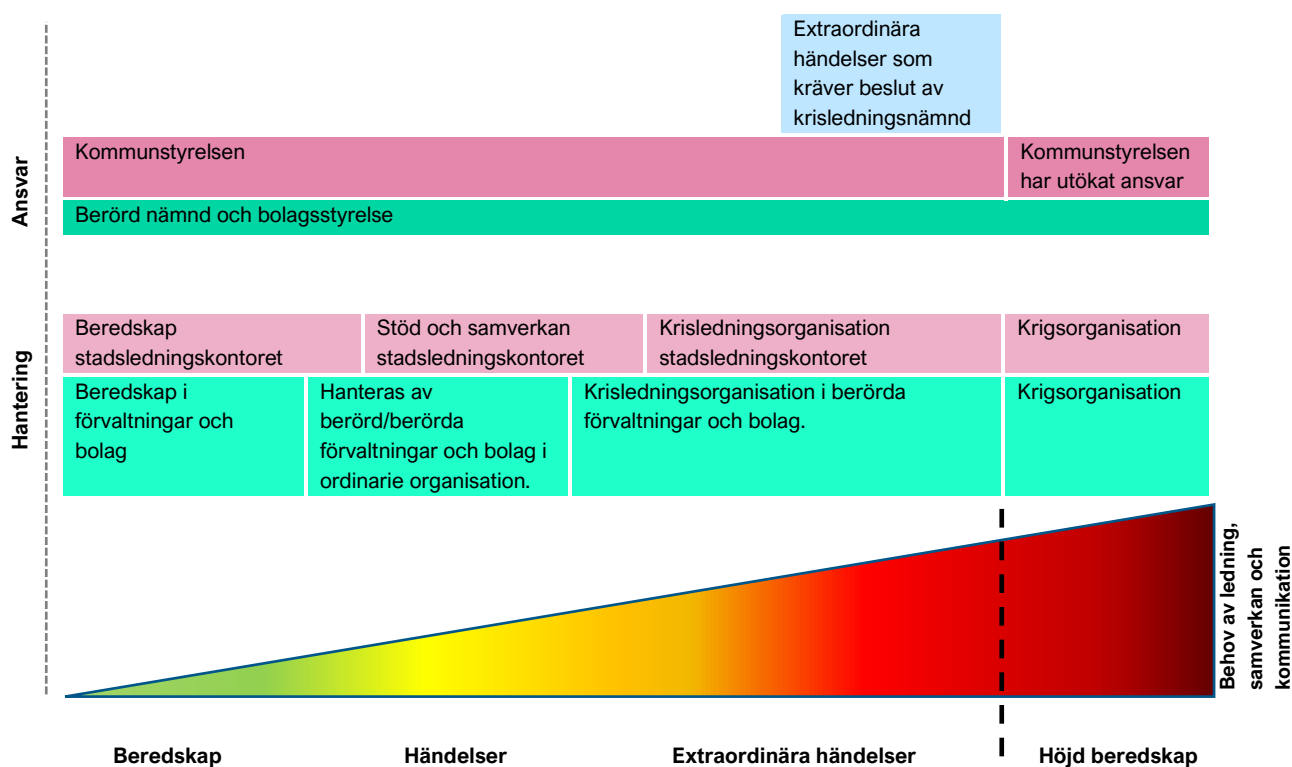
Nämnden ersätter inte kommunstyrelsen.

Observera att krisledningsnämnden inte har några uppgifter att fullgöra under höjd beredskap. Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva.

Från beredskap till anpassad organisation

Följande bild sammanfattar hur Göteborgs Stads organisation hanterar samhällsstörningar och hur organisationen kan anpassas för att öka förmågan till ledning, samverkan och kommunikation.

Observera att denna riktlinje inte omfattar en situation med höjd beredskap.

Riktlinje

Denna riktlinje förtydligar nämnders och bolagsstyrelser ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs för att bedriva samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Förmåga

Nämnders och bolagsstyrelser förmåga till krishantering ska dimensioneras utifrån ansvarsområde, verksamhetens risker och den samhällsviktiga verksamhet som nämnden/bolagsstyrelsen bedriver.

Ansvar

Ansvar för att hantera samhällsstörningar utgår från ansvars-, likhets-, och närhetsprincipen.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser vars ansvarsområde berörs av en samhällsstörning ska vidta de åtgärder som behövs för att hantera de behov som situationen medför.

Nämnder och bolagsstyrelser ska samverka och stödja varandra vid sådana situationer och medverka i stadens utövande av det geografiska områdesansvaret.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska utöver det som anges för nämnder och bolagsstyrelser:

- säkerställa samverkan mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser
- ansvara för utövandet av det geografiska områdesansvaret.

Krisledningsnämnd

Kommunstyrelsen är krisledningsnämnd och fullgör de uppgifter som ankommer på krisledningsnämnden vid extraordinära händelser i fredstid.⁴

Krisledningsnämndens uppdrag regleras i särskilt reglemente.

Socialnämnderna

Socialnämnden Centrum, Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst ska utöver det som anges för nämnder och bolagsstyrelser ansvara för:

- stöd till enskild som drabbats av en extraordinär händelse⁵
- krisstöd.⁶

⁴ Se utförligare i bilaga 2.

⁵ I ansvaret ingår att ha rutiner och delegation för att skyndsamt kunna ta beslut om stöd till enskild, 4 kap. 3§ LEH, se utförligare i bilaga 2.

⁶ Ansvaret anges även i nämndernas reglementen. I ansvaret ingår att funktionen är planerad, utbildad och övad samt att det finns en beredskap för krisstödsgrupperna.

Inriktnings- och samordningskontakt

En inriktnings- och samordningskontakt⁷ är en kontaktpunkt gentemot andra verksamheter. Rollen fyller en viktig funktion för att ta emot och dela information och för att vid behov kunna larma och starta upp krisledningsorganisationen.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att förvaltningen/bolaget har en kontaktpunkt motsvarande en inriktnings- och samordningskontakt som är den primära kontaktvägen vid samhällsstörningar.

Kontaktpunkten ska:

- ha hög tillgänglighet och kunna nås dygnet runt, året runt
- ta emot larm eller annan information och se till att rätt mottagare nås
- kunna göra en första bedömning av den uppkomna situationen
- kunna vidta åtgärder och koordinera det inledande arbetet
- säkerställa att stadsledningskontorets tjänsteperson i beredskap får information om händelser.

I nämnder och bolagsstyrelser som bedriver samhällsviktig verksamhet bör kontaktpunkten ha förmåga att ta emot och dela information via Rakel och WIS (se även under *tekniska system*).

Nämnder och bolagsstyrelser avgör vilka eventuella ytterligare uppgifter och befogenheter som kontaktpunkten ska ha och hur den ska benämnas.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för att stadsledningskontoret har en tjänsteperson i beredskap med uppgift att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid samhällsstörningar som berör Göteborgssamhället. Funktionen ska vara stadens kontaktpunkt för andra aktörer och kunna agera som stadens samordningsfunktion i det initiala skedet av en samhällsstörning.

Krisledningsorganisationer

Samhällsstörningar kan ofta hanteras inom ramen för nämnders och bolagsstyrelsers ordinarie organisation. Det finns dock situationer då organisationen behöver anpassas för att öka förmågan till ledning, samverkan och kommunikation.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att förvaltningen/bolaget vid en samhällsstörning, som berör det egna ansvarsområdet eller medför behov av samverkan, kan aktivera en krisledningsorganisation.

⁷ Se utförligare om funktionen i bilaga 3.

Krisledningsorganisationen ska:

- ha utsedda beslutfattare med nödvändiga mandat inom ansvarsområdet
- bestå av en krisledningsgrupp med berörda beslutfattare
- bestå av ett stöd till berörda beslutfattare (stab) som stödjer och bereder ärenden med syfte att öka kapaciteten till ledning, samverkan och kommunikation
- kunna anpassas utifrån samhällsstörningens art, tidsförhållanden och omfattning men ska ha en känd och förberedd struktur
- ha en uthållighet för att kunna lösa sina uppgifter dygnet runt i sju dygn
- kunna vara aktiverad i samband med samhällsstörningar som pågår länge.

När förvaltningen/bolaget aktiverar sin krisledningsorganisation ska stadsledningskontoret informeras.

Samverkan och ledning

Samhällsstörningar ställer stora krav på organisationen och därför behövs förberedda rutiner i krisledningsorganisationen. Till exempel för att kunna sammanställa en lägesbild, fatta snabba beslut och komma igång med samverkan.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att förvaltningens/bolagets krisledningsorganisation har förmåga att:

- dela och ta emot information
- fastställa en inriktning för hanteringen av händelsen
- sammanställa en lägesbild som beskriver händelsen, konsekvenser, åtgärder, resurser samt samverkan
- informera och kommunicera utifrån sina uppdrag och målgrupper
- sammanställa en kommunikationsplan
- analysera hjälp- och åtgärdsbehov samt ta fram prioriterade åtgärder
- fatta beslut som är transparenta och kommunicerbara
- rapportera till stadsledningskontoret samt, efter förfrågan, lämna den information som behövs för att sammanställa en samlad lägesbild
- dokumentera information, åtgärder och beslut
- följa upp om genomförda åtgärder får effekt.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för att stadsledningskontorets krisledningsorganisation utöver det som anges för nämnder och bolagsstyrelser har förmåga att:

- åstadkomma inriktning och samordning av åtgärder, resurser och kommunikation inom stadens verksamheter eller tillsammans med andra aktörer inom det geografiska området.
- sammanställa en samlad lägesbild vid extraordinära händelser
- lämna lägesrapporter till länsstyrelsen vid extraordinära händelser.

Former för samverkan

När det inträffar en samhällsstörning behöver stadens verksamheter arbeta tillsammans. Ofta är det flera av stadens verksamheter och andra aktörer inom det geografiska området som är påverkade av det som inträffat. Syftet med gemensamma former för samverkan är att åstadkomma inriktning och samordning som bidrar till att använda samhällets samlade resurser på bästa sätt.

Observera att former för samverkan kan behövas även om händelsen inte föranleder att krisledningsorganisationer aktiveras. Det kan till exempel gälla vid vädervarningar eller om det behövs en gemensam bedömning av en händelse. Oavsett om krisledningsorganisationen är aktiverad eller inte ska förvaltningar/bolag kunna medverka i samverkan, vara beredda att stödja andra verksamheter och kunna förse stadsledningskontoret med information vid samhällsstörningar.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att förvaltningen/bolaget medverkar i den gemensamma hanteringen och har förmåga att:

- medverka i samverkansmöten, fysiska eller digitala
- medverka i en inriktnings- och samordningsfunktion⁸
- medverka i samordning av kriskommunikationsinsatserna
- sända samverkansperson till stadsledningskontoret.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för att stadsledningskontoret initierar och etablerar den gemensamma hanteringen och har förmåga att:

- snabbt kunna kontakta förvaltningar och bolag för att lämna information
- sammankalla och genomföra samverkansmöten, fysiska eller digitala
- sända samverkanspersoner från staden till andra aktörer
- ta emot samverkanspersoner från förvaltningar/bolag/andra aktörer
- stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion
- samordna kriskommunikationsinsatserna
- samverka med länsstyrelsen och vid behov klargöra ansvarsfördelning mellan geografiskt områdesansvar på lokal och regional nivå.

⁸ Se utförligare i bilaga 3.

Lokaler

Vid hantering av samhällsstörningar är det viktigt att det finns ändamålsenliga lokaler för samverkan och ledning.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att förvaltningen/bolaget har en ledningsplats med nödvändig teknisk utrustning för krisledningsorganisationen.

Nämnder och bolagsstyrelser som bedriver samhällsviktig verksamhet bör även ha tillgång till en alternativ ledningsplats.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar utöver det som anges för nämnder och bolagsstyrelser för att stadsledningskontoret har:

- ändamålsenliga lokaler för samverkan mellan stadens verksamheter
- ändamålsenliga lokaler för en inriktnings- och samordningsfunktion
- alternativa lokaler för ovanstående.

Teknisk utrustning

Vid samhällsstörningar används i huvudsak samma tekniska system som i den ordinarie verksamheten. Staden ska därutöver ha förmåga att ta emot och dela information med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att förvaltningen/bolaget har förmåga att:

- ta emot och dela information i webbaserat informationssystem (WIS)
- ta emot och dela information via Rakel efter att stadsledningskontoret har meddelat att förvaltningar och bolag ska vara tillgängliga via Rakel
- använda Rakel som reservsamband för telefoni.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar utöver det som anges för nämnder och bolagsstyrelser för att stadsledningskontoret har förmåga att:

- ta emot och dela information via Rakel
- ta emot och dela information via Signe kryptodator.

Bistånd till annan kommun

Kommuner får lämna hjälp till andra kommuner och regioner som drabbats av en extraordinär händelse.⁹

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- vid behov begära hjälp från en annan kommun eller region i samband med att Göteborgs Stad har drabbats av en extraordinär händelse
- efter begäran om hjälp från en annan kommun eller region samordna Göteborgs Stads hjälp till den drabbade kommunen eller regionen.

Avveckla krisledningsorganisationen

När förhållandena medger det ska krisledningsorganisationen avvecklas. Tidpunkt och form för avvecklingen ska beslutas, planeras och kommuniceras. I samband med avvecklingen ska det framgå hur eventuellt fortsatt arbete ska bedrivas.

Utvärdering

Efter en inträffad samhällsstörning ska krishantering utvärderas, både med avseende på verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret.

Slutsatser och åtgärdsförslag för att utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar ska dokumenteras och åtgärdsförslag ska tas omhand.

Formerna för utvärdering kan anpassas utifrån samhällsstörningens karaktär.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ska utvärdera samhällsstörningar som föranlett att krisledningsorganisationen varit aktiverad.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska utöver det som gäller för nämnder och bolagsstyrelser särskilt utvärdera samverkan mellan förvaltningar och bolag och utövandet av det geografiska områdesansvaret.

⁹ 4 kap. 1 § LEH, se utförligare i bilaga 2.

Bilaga 1 – Kriser, samhällsstörningar och extraordinära händelser

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap anger att kommunen ska ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Begreppet kris har däremot inte någon exakt definition i lagen och ordet kris betyder olika saker i olika sammanhang. I arbetet med krisberedskap är krissituationer händelser som hotar grundläggande funktioner och värden som exempelvis elförsörjningen, vår hälsa eller vår frihet. Det kan handla om att väldigt många människor drabbas eller att en händelse får så stora konsekvenser att samhället inte fungerar som det ska.

Samhällsstörning

Termen samhällsstörning beskriver de företeelser och händelser som hotar eller ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället.

Genom att använda termen samhällsstörningar hamnar fokus på det behov som finns i samhället, oavsett vilken aktör som bär ansvaret och oavsett vilken lagstiftning som de berörda aktörerna agerar utifrån. När samhällets behov hamnar i fokus ökar möjligheterna att agera med rätt åtgärd i rätt tid. Termen samhällsstörningar ersätter inte uttryck som olycka, kris eller krig utan används samtidigt och överlappande med de olika benämningar som finns i lagstiftningen.

Genom att använda termen samhällsstörningar i stadens arbete med krisberedskap får vi ett samlande uttryck för alla de händelser som kan påverka det skyddsvärda inom staden.

Extraordinär händelse

En extraordinär händelse definieras i lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap en sådan händelse som:

- avviker från det normala
- innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner
- kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Utifrån resonemanget om termen samhällsstörning ovan så kan alltså en samhällsstörning också vara en extraordinär händelse om dessa tre kriterier är uppfyllda. Det innebär i sin tur att kommunerna kan använda tre unika verktyg som kan underlätta hanteringen.

Vid en extraordinär händelse kan staden:

- aktivera krisledningsnämnden för att möjliggöra ett effektivare beslutsfattande
- ge bistånd eller ta emot bistånd från en annan kommun eller en region
- ge begränsat ekonomiskt bistånd till enskilda som drabbats av händelsen.

Krisledningsnämnden, bistånd mellan kommuner och stöd till enskild beskrivs utförligare i bilaga 2.

Bilaga 2 – Krisledningsnämnd, bistånd och stöd till enskild

Krisledningsnämnd

I 2 kap. 2-6 §§ lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap framgår att det i kommuner och regioner ska finnas en krisledningsnämnd samt närmare bestämmelser om krisledningsnämndens verksamhet.

Syftet med krisledningsnämnden är att det i vissa fall kan vara nödvändigt med en centralisering av beslutanderätten för att möjliggöra ett snabbt, effektivt och koordinerat beslutsfattande som berör flera nämnders ansvarsområde.

Observera att det inte är nödvändigt att aktivera krisledningsnämnden vid en extraordinär händelse utan behovet av att aktivera nämnden får bedömas i varje enskild händelse. Så långt som möjligt bör den ordinarie organisationen hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser utifrån principerna om ansvar, likhet och närhet.

Beslut om att överta verksamhetsområden från övriga nämnder

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning och under de förutsättningar som anges i krisledningsnämndens reglemente.

Om det är möjligt ska samråd ske med berörd nämnd innan sådant beslut fattas. I annat fall måste nämnden skyndsamt informeras om övertagandet.

Krisledningsnämnden kan bara överta den beslutsbefogenhet som de andra nämnderna har. LEH ger i sig inte krisledningsnämnden några extra beslutsbefogenheter.

Krisledningsnämnden kan endast överta verksamhet från andra nämnder och inte från bolagsstyrelser eller kommunfullmäktige.

Ordförande

Det är ordföranden i krisledningsnämnden som bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar i sådana fall att så ska ske.

Ordföranden får besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska därefter snarast anmälas till nämnden. Har ordföranden i krisledningsnämnden förhinder träder vice ordföranden i dennes ställe.

Anmälan av beslut till kommunfullmäktige

Krisledningsnämndens beslut ska anmälas vid närmast följande fullmäktigesammanträde. Kommunfullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för denna.

Verksamheten återgår till ordinarie nämnd

När förhållandena medger det ska krisledningsnämnden besluta att de uppgifter som nämnden har övertagit från andra nämnder ska återgå till ordinarie nämnd. Ett sådant beslut kan även fattas av kommunfullmäktige.

Bistånd mellan kommuner och regioner

Kommuner får med stöd av 4 kap. 1 § lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap lämna hjälp till andra kommuner och regioner som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid.

Bestämmelsen utgör ett undantag från lokaliseringsprincipen. Stödet måste i så fall ligga inom ramen för de allmänna kompetensreglerna som framgår av 2 kap. kommunallagen eller de befogenheter som tillfaller kommunen eller regionen enligt speciallagstiftning. En förutsättning är också att biståndet har begärts av en annan kommun eller region.

Om sådan hjälp som ovan nämnts har lämnats har kommunen eller regionen rätt till skälig ersättning av den andra kommunen eller regionen. Bedömningen av vad som kan ses som skäligt får lösas genom överenskommelse mellan kommuner och regioner.

Stöd till enskild

Kommuner får med stöd av 4 kap. 3 § lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap lämna begränsat ekonomiskt stöd till enskilda som drabbats av en extraordinär händelse.

Bestämmelsen är ett avsteg från den kommunalrättsliga principen om att stöd inte får ges till enskilda kommunmedlemmar eftersom det bedömts nödvändigt att kunna ge sådant stöd till såväl enskilda kommunmedlemmar och till andra som vistas i kommunen vid en extraordinär händelse.

Stödet kan på detta sätt även ges till personer som annars kanske inte är berättigade till bistånd enligt socialtjänstlagen. Till skillnad från stöd enligt socialtjänstlagen behövs inte någon individuell behovsprövning vilket underlättar för kommunen när många personer behöver hjälp.

Stödet ska vara av mer begränsad ekonomisk omfattning och är endast avsett att lämnas under den tid som den extraordinära händelsen pågår.

Bilaga 3 – Ordlista

Ord	Beskrivning
Aktör	Formell organisation, antingen offentlig, privat eller ideell, eller ett spontant socialt nätverk, som har betydelse för hanteringen av samhällsstörningar.
Samhällsviktig verksamhet	Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.
Samhällsstörning	De företeelser och händelser som hotar eller ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället.
Extraordinär händelse	Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.
Lägesbild	En aktörs urval av särskilt viktiga aspekter från den tillgängliga informationsmängden, i form av beskrivningar och bedömningar före, under och efter en händelse.
Samlad lägesbild	Ett urval av information från flera aktörers lägesbilder som ger en överblick av de medverkande aktörernas syn på den inträffade händelsen. En samlad lägesbild kan bestå av information och ge uttryck åt perspektiv som inte nödvändigtvis delas av alla aktörer. En samlad lägesbild ersätter inte de aktörsspecifika lägesbilderna utan är istället kompletterande.
Inriktnings- och samordningskontakt (ISK)	Inriktnings- och samordningskontakt är aktörens kontaktpunkt gentemot andra aktörer. Varje aktör behöver en kontaktpunkt, för att öka tillgängligheten samt tydliggöra och underlätta kontakter med andra aktörer. ISK är den primära kontaktvägen in i en organisation för att tidigt kunna agera och initiera åtgärder vid samhällsstörningar.
Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)	En inriktnings- och samordningsfunktion är en aktörsgemensam plattform för dialog och överenskommelser. Funktionen är en icke-permanent grupp som aktiveras när det finns behov av att åstadkomma samordning av åtgärder, resurser eller kommunikation. I praktiken är funktionen en form av möte som ska bidra till att hantera konsekvenserna av samhällsstörningar genom att avväga eller prioritera åtgärder och resurser till de mest angelägna hjälpbehoven.

Ord	Beskrivning
Höjd beredskap	<p>Höjd beredskap är ett samlingsbegrepp för skärpt eller högsta beredskap.</p> <p>Vid höjd beredskap kan delar av eller hela totalförsvaret mobiliseras. Om Sverige är i krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är orsakade av att det är krig utanför Sveriges gränser, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap. Beslutet kan gälla för hela eller del av landet och det kan gälla för en viss verksamhet. Om Sverige är i krig råder alltid högsta beredskap.</p>
Rakel	<p>Rakel är ett nationellt kommunikationssystem för trygg och säker kommunikation mellan samhällsviktiga verksamheter. Rakel är ett av de tekniska system som Göteborgs Stad använder för att kommunicera vid samhällsstörningar och används bland annat som reservsamband för telefoni.</p>
WIS	<p>Webbaserat informationssystem (WIS) är ett nationellt webbaserat informationssystem framtaget av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att underlätta informationsdelning mellan aktörer. Göteborgs Stad använder WIS för att dela information i planerings- och förberedelsearbetet och vid samhällsstörningar.</p>
Signe	<p>Signe är ett kryptografiskt system för att dela säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter mellan kommuner, statliga myndigheter och regioner. Systemet kan hantera uppgifter upp till graden begränsat hemlig. Göteborgs Stad har tillgång till och förmåga att dela information i systemet.</p>